

REDENGEVENDE OMSCHRIJVING

DEMER / 18 SEPTEMBERPLEIN

(ZIE 'OMSCHRIJVING' VOOR ADRESSEN)

Datum aanwijzingsbesluit:

04-06-2024

Grondslag:

Gemeentelijk monument overeenkomstig
Erfgoedverordening Gemeente Eindhoven

Monumentnummer:

GM0531, GM0533 t/m GM0548, GM0506 t/m
GM0522 en GM0524 t/m GM0530

BASISGEGEVENS

Adres	Demer / 18 Septemberplein (zie 'omschrijving' voor adressen)
Stadsdeel	Centrum
Perceelnummer	zie 'omschrijving' voor perceelnummers
Categorie	Winkels
Bouwtype	Winkels met bovenwoning(en)
Bouwjaar	1949-1956
Architect	Diversen
Opdrachtgever	-
Bouwstijl	Delftse School, Shake Hands
Kunst	Enkele kunstuitingen
Huidige functie	Winkels, enkele met bovenwoningen
Oorspronkelijke functie	Winkels, veelal met bovenwoningen
Aard van bescherming	De bescherming heeft betrekking op de gehele bebouwing van de winkelstraat Demer (hoofdvorm, kapvorm, voorgevel, oorspronkelijke vormgeving, detaillering en materialisering van het exterieur). Het betreft de in de korte omschrijving genoemde adressen.
Onderdeel complex	-

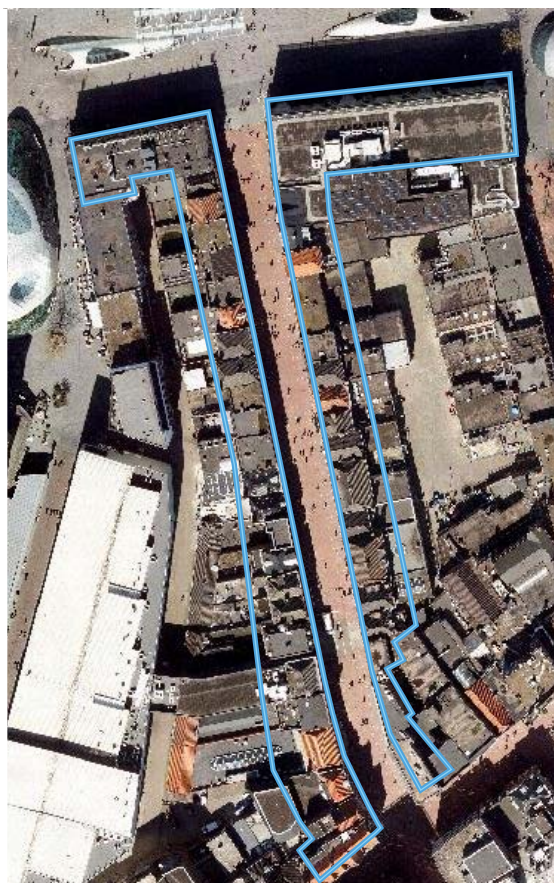
EINDHOVEN

OMSCHRIJVING

Omschrijving

Het betreft 41 winkelpanden (veel met bovenwoning) uit de periode 1949-1956, gesitueerd aan de oost- en westzijde van de Demer:

WINKELPAND	MONUMENTNUMMER	PERCEELNUMMER
▪ Demer 1, 1a, 1b / 18 Septemberplein 3, Hermanus Boexstraat 4, 1950-1951, architect J.A. van der Laan	GM0531	EHV00 C 1466
▪ Demer 5-7, 1950, architect C. de Bever	GM0533	EHV00 C 1505
▪ Demer 9, 1951, 1956, architect C. Geenen / F. Kerkhofs	GM0534	EHV00 C 1511
▪ Demer 11, 13, 15, 1951, architect C. Geenen (=Demer 13; nummers 11 en 15 bestaan niet)	GM0535	EHV00 C 1512
▪ Demer 17, 1952, architect F. Korteweg	GM0536	EHV00 C 1490
▪ Demer 17a, 1953, architect v.d. Velden	GM0537	EHV00 C 1491
▪ Demer 19, 1949, architect B. Clement	GM0538	EHV00 C 1448
▪ Demer 21, 1951, architect M. van Beek	GM0539	EHV00 C 1461
▪ Demer 23, 1952, architect C.J. Geenen	GM0540	EHV00 C 1460

Demer / 18 Septemberplein betreft blauwe contour

WINKELPAND	MONUMENTNUMMER	PERCEELNUMMER
▪ Demer 25, 27, 1951, architecten H.E. v.d. Pauwert en E. Maurits	GM0541	EHV00 C 1492 en EHV00 C 1493
▪ Demer 29, 1951, architect H. Coppens	GM0542	EHV00 C 1494
▪ Demer 31, 33, 35, 37, 1950 architect C.G. Geenen	GM0543	EHV00 C 1794 en C 1795
▪ Demer 39, 1950, architect M. van Beek	GM0544	EHV00 C 1446
▪ Demer 41, 1951, architect Th. Rooyakkers	GM0545	EHV00 C 1651
▪ Demer 43, 45, 1953, architect C. Geenen	GM0546	EHV00 C 1514
▪ Demer 47, 1955, architect F. Korteweg	GM0547	EHV00 C 1529
▪ Demer 49-51 / Marktstraat 8, 1954, architecten Geenen en Oskam	GM0548	EHV00 C 1937
▪ Demer 2-2a / 18 Septemberplein 15, 1951, architect B. Clement	GM0506	EHV00 D 2754
▪ Demer 4, 1953, architect C. Perquin	GM0507	EHV00 D 2755
▪ Demer 6, 1952, architecten Bakkes en Buytenen	GM0508	EHV00 D 2690
▪ Demer 8, 1953, architecten Bogers en v.d. Hogen	GM0509	EHV00 D 2756
▪ Demer 10, 1951, architect B. Clement	GM0510	EHV00 D 2757
▪ Demer 12, 1954, architect Th. Merks	GM0511	EHV00 D 2758
▪ Demer 14, 1951, architect B. Clement	GM0512	EHV00 D 2759
▪ Demer 16, 1952, architect Th. Rooijakkers	GM0513	EHV00 D 2693
▪ Demer 18, 1951, architect B. Clement	GM0514	EHV00 D 2694
▪ Demer 18a, 1952, architect F. Korteweg	GM0515	EHV00 D 2695
▪ Demer 18b, 18c, 1953, architect C. de Bever	GM0516	EHV00 D 2696
▪ Demer 20, 20a en 22, 1952, architecten M. van beek en R. Tybout	GM0517	EHV00 D 2697
▪ Demer 24, 1952, architecten Maurits en v.d. Pauwert	GM0518	EHV00 D 2703
▪ Demer 24a, 1952, architect Bogers	GM0519	EHV00 D 2704
▪ Demer 26, 1952, architect C.H. de Bever	GM0520	EHV00 D 2699
▪ Demer 28, 1951, architect C.H. de Bever	GM0521	EHV00 D 2700
▪ Demer 30 en 32, 1951, architect M. van Beek	GM0522	EHV00 D 2767 en D 2768
▪ Demer 34 en 36, 1950, architect Ph. Donders	GM0524	EHV00 D 2689
▪ Demer 38, 1953, architect Rouville de Meux	GM0525	EHV00 D 2705
▪ Demer 40, 1953, architecten Bogers en v.d. Hopen	GM0526	EHV00 D 2852
▪ Demer 42, 1949, architect H.C. de Bruin	GM0527	EHV00 D 2853
▪ Demer 44, 1951, architect F. Korteweg	GM0528	EHV00 D 3799
▪ Demer 46, 1940, architect F. Korteweg	GM0529	EHV00 D 1535
▪ Demer 48, hoek Vrijstraat, 1937, 1962, architect verbouwing Geenen en Oskam	GM0530	EHV00 D 2957

Motivering

Het complex, een ensemble winkelpanden met bovenwoningen uit de periode 1949-1956, voldoet aan de onderstaande criteria en is derhalve beschermenswaardig als gemeentelijk monument Eindhoven.

Aanvullende foto's

Oostzijde Demer

Oostzijde Demer

Westzijde Demer

Westzijde Demer

Waardering

Architectuur-, bouw-, en kunsthistorische waarde

Het ensemble bestaat uit tientallen in hoofdvorm en gevelindelingen overwegend gawe winkelpanden (met bovenwoningen), die in de vroeg naoorlogse periode (1949-1955) gebouwd en ontworpen zijn door een scala aan lokaal en regionaal bekende architecten. Het geheel heeft dan ook een hoge architectuurhistorische waarde vanwege de gevarieerde typen, de stijlkenmerken van de traditionele en gematigd moderne bouwstijl, materiaaltoepassingen, de veelal bijzondere en zorgvuldige detaillering en als product van veel (lokaal) bekende architecten.

Stedenbouwkundige en/of ensemblewaarde

De bebouwing aan de Demer vormt een overwegend gaaf ensemble winkelpanden (met bovenwoningen) uit de vroege naoorlogse periode. Als geheel betreft het een zeer waardevol, aaneengesloten ensemble van straatwanden met een hoge beeldwaarde. Het ensemble is bovendien stedenbouwkundig van belang als gawe uiting van vroeg-naoorlogse traditionalistische stedenbouw.

Cultuurhistorische waarde

De bebouwing van de Demer herinnert aan de wederopbouw van het centrum van Eindhoven na het verwoestende bombardement op 6 december 1942 en heeft dan ook een hoge cultuurhistorische waarde. De Demer illustreert de vroege traditionele opvattingen over wederopbouw, waarbij er – in navolging van de oude stad – een mate van zelfstandigheid van elk pand werd beoogd.

Gaafheid en herkenbaarheid

Ondanks wijzigingen, die vooral op pui-niveau hebben plaats gevonden, is het oorspronkelijke individuele en afwisselende karakter van de bebouwing goed behouden gebleven.

Zeldzaamheid

Het ensemble is uniek in Eindhoven en is in landelijk opzicht uitstekend vergelijkbaar met andere bijzondere deels traditioneel wederopgebouwde hoofdwinkelstraten in verwoeste stadscentra, zoals Nijmegen (Broerstraat/Burchtstraat), Enschede (Raadhuisstraat) en delen van de binnensteden van Venlo, Arnhem en Middelburg. De Demer is daarbij onderscheidend door de omvang van het ensemble en de grote variatie in de traditionele en zeer gematigd moderne vormtaal.

Beschrijving

Ontwikkelingsgeschiedenis

Het gebied rond de Demer werd bij het bombardement op 6 december 1942 grotendeels verwoest. Na de oorlog was een snelle herbouw van groot belang. In 1946 werd het Wederopbouwplan naar ontwerp van J. van der Laan vastgesteld. Het plan voor de Demer was onderdeel van het Basisplan uit 1948, gewijzigd in 1948 en 1953. Kenmerkend was de behoudende opzet volgens de principes van de traditionele stad. Het Brabantse en traditionele karakter stonden voorop, de bebouwing moest een individuele uitstraling krijgen, maar in een harmonisch totaalbeeld. De perceelsgewijze invulling begon in 1949 en was pas in 1956 voltooid. De percelen werden individueel ingevuld door een groot aantal verschillende architecten, in een overwegend traditionalistische trant die soms werd gecombineerd met meer functionalistische elementen (Shakehands). Sinds de jaren 1970 vonden diverse veranderingen plaats. Zo werden bovenwoningen niet meer als woonruimte benut en zijn oorspronkelijke winkelpuien, vaak met inlooptalages, veelal grondig gewijzigd. Boven deze puien bleef het oorspronkelijke gevarieerde karakter overwegend wel behouden.

Situering en ruimtelijke context

De Demer maakt deel uit van de historische hoofdstructuur in de stadskern en loopt van het 18 Septemberplein in het noorden naar het zuiden tot de Vrijstraat/Markt. Hier gaat de Demer over in de Nieuwstraat. De straat werd na verwoesting in 1942 in het naoorlogse wederopbouwplan behouden, waarbij in het bijzonder de perceelstructuren werden herordend. Ook de verdere stedenbouwkundige structuur in dit binnenstadgebied werd gewijzigd. Aan weerszijden van de Demer werden moderne expeditie-hoven aangelegd voor de bevoorrading van de winkels. Vrijwel alle winkelpanden zijn aan deze expeditiestraten voorzien van platgedekte aanbouwen waarin magazijnen waren ondergebracht.

Beknopte beschrijving exterieur per object

Oostzijde Demer

Demer 1, 1a, 1b / 18 Septemberplein 3, Hermanus Boexstraat 4, 1950-1951, architect J.A. van der Laan

Fors 4-laags pand op rechthoekige plattegrond onder plat dak, gesitueerd op de noordoostelijke hoek van de Demer met het 18 Septemberplein en gebouwd in 1950-1951 als winkelwarenhuis C&A en Voss. Het pand heeft een betonconstructie en bakstenen gevels waarin natuurstenen banden zijn opgenomen. De puien in de eerste bouwlaag zijn geheel vernieuwd. In de brede gevel aan het 18 Septemberplein vormen enkele hangende erkers en balkons een opvallend element. De vensters bevatten overwegend nog de oorspronkelijke stalen invullingen met roedenramen in houten kozijnen. De dakrand is in het recente verleden voorzien van een nieuwe bekroning en in de noordgevel zijn enkele nieuwe grote glazen blikvangers opgenomen. De bestaande pui die geplaatst is ter invulling van de plint, de bekroning en de grote glazen elementen tegen de tweede en derde bouwlaag zijn van latere datum en hebben geen monumentale waarde. De dakkapellen op het pand Demer 1 zijn van latere datum en hebben geen monumentale waarde. Deze elementen vallen buiten de bescherming maar de historische hoofdmassa en de architectonische compositie vallen wel binnen de bescherming. Het dak valt binnen de bescherming voor zover zichtbaar vanaf de straat.

Demer 5-7, 1950, architect C. de Bever

Drielaags winkelpand onder een parallel aan de voorgevel geplaatst zadeldak, gebouwd in 1950. In het voordakvlak zijn drie gekoppelde dakkapellen (elk met een timpaantje) met roedenraam opgenomen. De voorgevel is boven de vernieuwde pui geheel bekleed met zandsteenplaten en bevat zowel in de tweede als in de derde bouwlaag vijf vensters met stalen roedenraam. Door de toepassing van de natuursteen bekleding heeft het pand een luxe uitstraling.

Demer 9, 1951, 1956, architect C. Geenen / F. Kerkhofs

Het winkelpand telt vier bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel geplaatst schilddak met rode keramische pannen. In het voordakvlak is een kleine houten dakkapel geplaatst. De drie vensterassen brede voorgevel is uitgevoerd als lijstgevel. Boven de geheel gewijzigde pui is de voorgevel opgetrokken in baksteen. Vier pilasters van kunststeen onder een latei delen de gevel in segmenten op en vormen een kader voor de vensters (drie per bouwlaag) die stalen roedenramen bevatten. Bij de drie vensters in de tweede bouwlaag is een valhekje met zigzag-vorm aanwezig.

Demer 11, 13, 15, 1951, architect C. Geenen

Het winkelpand met bovenwoningen (voltooid in 1953) telt vier bouwlagen onder plat dak, waarbij de vierde bouwlaag als setback is uitgevoerd. De winkelpui in de eerste bouwlaag is volledig vernieuwd. Daarboven is de gevel binnen een zesdelig betonnen kader opgetrokken in gele baksteen. Dit betonnen kader is gevat tussen twee uitgemetselde hoekpilasters in donkerbruine baksteen. De zes vensters in de tweede, derde en vierde bouwlaag bevatten de oorspronkelijke stalen invullingen. De vensters in de tweede en derde bouwlaag zijn voorzien van een markante 5-ruits roedenverdeling, terwijl de vensters in de vierde bouwlaag een enkelruits raam bevatten.

Demer 17, 1952, architect F. Korteweg

Vierlaags winkelpand met bovenwoning onder plat dak, gebouwd in 1952. De voorgevel is ter plaatse van de pui en de tweede bouwlaag gewijzigd. De twee bovenste bouwlagen hebben wel nog de oorspronkelijke indeling met puien met gekoppelde stalen ramen (centraal steeds een buiten het kozijn stekend taatsraam) boven geprofileerde borstweringen. De puien zijn gevat binnen een betonnen kader. Rond dit kader is de voorgevel geheel gepleisterd (niet oorspronkelijk).

Demer 17a, 1953, architect v.d. Velden

Het winkelpand met bovenwoning uit 1953 telt vier bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel gesitueerd schilddak met gesmoorde keramische pannen. De drie vensterassen brede voorgevel is vormgegeven als lijstgevel. De pui is in het verleden geheel gewijzigd. Daarboven is de voorgevel opgetrokken in gele quasi handvormsteen. Per verdieping zijn er steeds drie vensters uitgevoerd, met stalen roedenramen in houten kozijnen. De dorpels zijn van (kunst)steen, net als het fries met geprofileerde gootlijst dat de gevel bekroond.

Demer 19, 1949, architect B. Clement

Het winkelpand met bovenwoning uit 1949 telt drie bouwlagen onder een met de nok haaks op de straat gepositioneerd schilddak met rode keramische pannen. In het voordakvlak is een bescheiden dakkapel aanwezig. De drie vensterassen brede voorgevel is een eenvoudige lijstgevel met een geheel vernieuwde pui in de eerste bouwlaag. Daarboven is de gevel opgetrokken in rode baksteen met accenten (hoekblokken en sluitstenen boven de vensters) in tufsteen. De vensters bevatten stalen roedenramen in houten kozijnen. De gevel wordt afgesloten door een band van siermetselwerk onder een houten bakgoot op klossen.

Demer 21, 1951, architect M. van Beek

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen met kap. In het voordakvlak is een door de goot stekend dakhuis met fronton en zadeldakje opgenomen. De pui in de eerste bouwlaag is geheel vernieuwd. Daarboven is de drie vensterassen brede voorgevel opgetrokken in baksteen. De gevel wordt in drie gedeeld door natuurstenen pilasters. Ter hoogte van beide verdiepingen bevat de gevel steeds drie in een omlijsting gevatte vensters met stalen roedenramen. De twee middelste pilasters lopen door over het dakhuis met fronton, waardoor deze deel gaat uit maken van de gevel. De voorgevel is tegenwoordig geheel geschilderd.

Demer 23, 1952, architect C.J. Geenen

Dit winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een schilddak met de nok haaks op de voorgevel. De winkelpui is in het verleden geheel vernieuwd. Daarboven is de gevel uitgevoerd in baksteen (halfsteens verband) en bevat deze een drie vensters breed kunststenen kader, met drie stalen roedenramen in de tweede bouwlaag en drie in de derde bouwlaag. De vensters in beide bouwlagen worden door een borstwering met reliëf decoratie van elkaar gescheiden, met in het centrale paneel een schoen met hamer (refererend aan de oorspronkelijke winkelfunctie). De voorgevel wordt afgesloten door een overhellende kroonlijst in kunststeen, waarin een rondboogvormige dakkapel is opgenomen.

Demer 25, 27, 1951, architecten H.E. v.d. Pauwert en E. Maurits

Het dubbele winkelpand met bovenwoningen omvat drie bouwlagen onder een evenwijdig aan de voorgevel geplaatst en met pannen gedekt schilddak. Boven de geheel gewijzigde winkelpui is de gevel uitgevoerd in baksteen en is deze door uitgemetselde pilasters in twee gedeeld. Ter plaatse van de tweede en derde bouwlaag bevat de voorgevel twee frames van schokbeton waarin per verdieping een vensterstrook met zes stalen ramen (enkelruits met bovenlicht) is opgenomen. In de cassetten

van de borstwering is een decoratieve diamantkop uitgevoerd. De voorgevel wordt afgesloten door een geprofileerde kunststenen (schokbeton) gootlijst.

Demer 29, 1951, architect H. Coppens

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een haaks op de voorgevel geplaatst en met pannen gedekt schilddak. In het voordakvlak is een dakkapel met fronton aanwezig. De winkelpui is in het verleden geheel gewijzigd. Daarboven is de voorgevel opgetrokken in baksteen (halfsteens verband) en zijn op elke verdieping in een betonnen omlijsting drie vensters met stalen roedenraam opgenomen. De centrale opening in de tweede bouwlaag is uitgevoerd als Frans balkon met dubbele deuren. Het betonnen balkonnetje is voorzien van een spijlenhekwerk en boven deze opening is een koperen luifeltje en subtiel siermetselwerk uitgevoerd. De gevel wordt afgesloten door een gepleisterd fries en een gootlijst op klossen.

Demer 31, 33, 35, 37, 1950 architect C.G. Geenen

Het winkelpand met oorspronkelijk twee bovenwoningen omvat drie bouwlagen onder een evenwijdig aan de voorgevel geplaatst en met pannen gedekt schilddak. Centraal in de voorgevel is een door de goot stekend dakhuis met geornamenteerde en geprofileerde zandstenen dekljsten. Aan weerszijden daarvan zijn twee kleine dakkapellen aanwezig, achter een ijzeren hekwerk. De gevel is boven de geheel gewijzigde winkelpui opgetrokken in baksteen (Vlaams verband) en bevat vensters met stalen roedenramen (in de derde bouwlaag getoogd). Rond de vensters (in borstwering en segmentbogen) zijn zandstenen details aangebracht. Aan weerszijden van het dakhuis wordt de voorgevel afgesloten door een gootlijst boven een fries met siermetselwerk en zandstenen details.

Demer 39, 1950, architect M. van Beek

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een haaks op de voorgevel gesitueerd en met pannen gedekt schilddak. In het voordakvlak is een door de goot stekende bakstenen dakkapel met fronton opgenomen. De voorgevel is boven de geheel gewijzigde pui uitgevoerd in baksteen (wildverband). De drie vensters in de tweede bouwlaag zijn samen gevat in een kunststenen kader, terwijl de twee vensters in de derde bouwlaag elk een eigen kader hebben. De vensters bevatten stalen ramen en het centrale venster in de tweede bouwlaag is voorzien van een ijzeren hekwerkje en heeft aan weerszijden een vlaggenmast. Tussen de tweede en derde bouwlaag is een 14 klokken tellend carillon aanwezig. De gevel wordt afgesloten door een fries met siermetselwerk en een geprofileerde bakgoot.

Demer 41, 1951, architect Th. Rooyakkers

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een haaks op de voorgevel geplaatst en met pannen gedekt schilddak. In het voordakvlak is een dakkapel met fronton opgenomen. Boven de geheel gewijzigde winkelpui is de drie vensterassen brede voorgevel opgetrokken in baksteen (klezoorverband). De drie vensters in de tweede bouwlaag (met Frans balkon) zijn steeds samen met de drie vensters in de derde bouwlaag (alle met stalen roedenramen) gevat in een zandstenen (of kunststenen) omlijsting. De voorgevel wordt afgesloten door een bakgoot op klossen.

Demer 43, 45, 1953, architect C. Geenen

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een plat dak. De winkelpui is in het verleden gewijzigd. Daarboven is de gevel bekleed met zandstenen platen (deze zijn doorgezegt over de vernieuwde pui) tussen twee bakstenen pilasters. In de tweede bouwlaag zijn drie vensters en in de derde bouwlaag vier vensters met stalen ramen (met 5-ruits verdeling) uitgevoerd in een zandstenen omlijsting. De vensters in de tweede bouwlaag zijn voorzien van een doorvalhekje. De vierde bouwlaag bevat acht vensters met enkelruits raam. De voorgevel wordt afgesloten door een eenvoudige zandstenen lijst.

Demer 47, 1955, architect F. Korteweg

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een plat dak. Boven de op punten gewijzigde pui is de zes vensterassen brede voorgevel voorzien van een travertin raster (geschilderd in de huidige situatie) waarbinnen de gewijzigde vensters en travertin (nu gepleisterd en geschilderd) panelen zijn opgenomen. het hele raster is weer gevat in een omlijsting van grijs graniet dat ook doorloopt aan weerszijden van de pui en in de plint van de pui. Een opvallend element vormt de in de tweede bouwlaag aanwezige hangende erker met vernieuwd 12-ruits raam.

Demer 49-51 / Marktstraat 8, 1954, architecten Geenen en Oskam

Het oorspronkelijk dubbele winkelpand met twee bovenwoningen omvat vier bouwlagen onder plat dak en hoekt om naar de Markt. De pui is op punten gewijzigd. Boven de pui is de gevel aan de Demer voorzien van een plastisch vormgegeven natuurstenen frame en gevelbekleding waarin de vensters met gewijzigde ramen (met 6-ruits verdeling) zijn opgenomen. Het frame is gevat tussen bakstenen penanten, waarvan de rechter breder is uitgevoerd. De gevel aan de Marktstraat is boven de pui uitgevoerd in baksteen en bevat per verdieping een 2-ruits venster in natuurstenen omlijsting en een betonnen balkon met ijzeren hekwerk en balkontoegang.

Westzijde Demer**Demer 2-2a / 18 Septemberplein 15, 1951, architect B. Clement**

Fors rechthoekig winkelpand met vier bouwlagen onder plat dak. Het gebouw vormt de noordwestelijke afsluiting van de Demer en is met de noordgevel naar het 18 Septemberplein gekeerd. De oostgevel ligt aan de Demer en de westgevel aan de Nieuwe Emmasingel. Boven de grotendeels gewijzigde pui zijn de gevels opgetrokken in baksteen (wildverband). De vensters in de tweede en derde bouwlaag zijn gevat tussen kunststenen pilasters. In het gesloten paneel tussen beide vensters bevat een decoratieve diamantkop. Tussen de derde en vierde bouwlaag is een kunststenen band boven een overhoekse muizentand uitgevoerd en tussen de liggende vensters (in kunststenen omlijsting) is een decoratief stervormig element geplaatst. De vensters bevatten oorspronkelijk stalen invullingen. Deze zijn nu deels vervangen door aluminium. De boven de pui aanwezige betonnen luifel is tegenwoordig geheel bekleed met jonger plaatmateriaal.

Demer 4, 1953, architect C. Perquin

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel gesitueerd en met pannen gedekt schilddak. In het voordakvlak is een kleine dakkapel opgenomen. Boven de geheel gewijzigde pui is de twee vensterassen brede voorgevel opgetrokken in baksteen (wildverband). Zowel in de tweede als in de derde bouwlaag zijn twee vensters opgenomen met stalen roedenramen in houten kozijnen, onder een steens strek. De sober vormgegeven gevel wordt afgesloten door een bakstenen rollaag.

Demer 6, 1952, architecten Bakkes en Buytenen

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met de nok evenwijdig aan de voorgevel geplaatst en met rode pannen gedekt zadeldak. In het voordakvlak is een door de goot stekende dakkapel opgenomen. De voorgevel is opgetrokken in baksteen in halfsteens verband rond een in travertin uitgevoerd kader met afgeronde bovenhoeken waarbinnen de gewijzigde winkelpui op de begane grond is opgenomen. Daarboven op elke verdieping drie gevelopeningen met stalen invullingen. De openingen in de tweede bouwlaag zijn voorzien van een ijzeren doorvalhekje en de drie vensters in de derde bouwlaag hebben afgeronde bovenhoeken. De voorgevel wordt aan weerszijden van de door de goot stekende dakkapel afgesloten door een gemetseld fries en een gootlijst.

Demer 8, 1953, architecten Bogers en v.d. Hogen

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een plat dak. Boven de geheel gewijzigde pui is de voorgevel opgetrokken in baksteen (Vlaams verband). Zowel in de tweede als in de derde bouwlaag zijn twee vensters opgenomen met 6-ruits stalen ramen, gevat in een kunststenen omlijsting. De derde bouwlaag wordt van de vierde bouwlaag gescheiden door een kunststenen lijst met decoratief ruit-motief. De drie vensters met 6-ruits stalen raam in deze vierde bouwlaag zijn opgenomen in een terugliggend veld, tussen gemetselde pilastertjes met kapiteel in kunststeen. Deze dragen de gevelafsluitende kunststenen lijst.

Demer 10, 1951, architect B. Clement

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een flauw hellend lessenaarsdak. Boven de geheel gewijzigde pui is de voorgevel bekleed met natuursteen (travertin). Binnen een verticaal in vijf stroken verdeeld kader zijn per verdieping vijf vensters opgenomen met een 3-ruits talen raam (taatsraam met boven- en onderraam). De gevel wordt afgesloten door een fors overstekende daklijst op klossen.

Demer 12, 1954, architect Th. Merks

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een plat dak. Boven de geheel gewijzigde pui is de drie vensterassen brede voorgevel opgetrokken in witgeglazuurde baksteen in wildverband. In beide verdiepingen zijn steeds drie vensters opgenomen met stalen roedenraam in houten kozijn, gevat in een kunststenen omlijsting. De voorgevel wordt afgesloten door een kunststenen balustrade met vierkante uitsparingen.

Demer 14, 1951, architect B. Clement

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met de nok evenwijdig aan de voorgevel gesitueerd en met rode pannen gedekt schilddak. In het voordakvlak is een dakkapel met fronton opgenomen. De voorgevel is boven de geheel gewijzigde pui opgetrokken in baksteen in wildverband en bevat hier per bouwlaag steeds drie vensters met een deels vernieuwde (gereconstrueerde) invulling onder een rollaag. De gevel wordt afgesloten door een natuurstenen kroonlijst met een meanderend motief op het fries.

Demer 16, 1952, architect Th. Rooijackers

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel geplaatst en met gesmoorde pannen gedekt schilddak. Boven de geheel gewijzigde pui is de drie vensterassen brede voorgevel opgetrokken in baksteen (klezoorverband) en bevat deze drie (over alle verdiepingen doorlopende) zandstenen kaders. Hierin zijn steeds drie vensters met stalen roedenraam opgenomen. De gevel wordt afgesloten door een (kunst)stenen kroonlijst met diamantkoppen in het fries.

Demer 18, 1951, architect B. Clement

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel geplaatst schilddak. Boven de geheel vernieuwde pui is de voorgevel opgetrokken in rode baksteen in halfsteens verband. Doorlopend over de tweede en derde bouwlaag is een tufstenen kader uitgevoerd waarbinnen per verdieping drie vensters met stalen 4-ruits raam zijn opgenomen. De borstwering tussen beide verdiepingen is voorzien van een tufstenen paneel met bolvormig ornament. De drie vensters in de vierde bouwlaag zijn liggend uitgevoerd (en doen denken aan een mezzanino) en bevatten een 2-ruits stalen raam. De gevel wordt afgesloten door een tufstenen kroonlijst met rondboog ornamenten in het fries.

Demer 18a, 1952, architect F. Korteweg

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een plat dak. Boven de geheel vernieuwde pui is de voorgevel uitgevoerd in baksteen aan weerszijden van een drie vensterassen breed betonnen kader. Zowel het beton als het metselwerk zijn in de huidige situatie geschilderd. Binnen het driedelige kader zijn per verdieping steeds drie vensters opgenomen met ramen met een 6-delige roedenverdeling. De gemetselde hoekpenanten steken boven het betonnen kader uit en maken hier deel uit van een opengewerkte gevelbekroning met betonnen afdeklijst. In de openingen zijn subtiel geornamenteerde ijzeren hekwerken aanwezig.

Demer 18b, 18c, 1953, architect C. de Bever

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een plat dak. Boven de gewijzigde winkelpui is de voorgevel geheel bekleed met basaltlava. Zowel de tweede als de derde bouwlaag bevat drie vensters met 4-ruits stalen ramen. Ter hoogte van de vierde bouwlaag is een reeks van vijf rondboog vensters uitgevoerd met 6-ruits stalen ramen. Deze vensters worden van elkaar gescheiden door een halfronde kolom, eveneens uitgevoerd in basaltlava. De gevel wordt afgesloten door een eenvoudige geprofileerde lijst.

Demer 20, 20a en 22, 1952, architecten M. van beek en R. Tybout

Het winkelpand met twee bovenwoningen omvat vier bouwlagen onder een plat dak. Boven de geheel gewijzigde pui is de voorgevel opgetrokken in rode baksteen in wildverband. De vierde bouwlaag wordt door een betonnen lijst op klossen gescheiden van de onderliggende bouwlagen. Het metselwerk van de vierde bouwlaag is wit geschilderd. Zowel de tweede als de derde bouwlaag bevat vier vensters met 4-ruits stalen ramen in houten kozijnen. In de vierde bouwlaag zijn zes kleinere vensters met enkelruits stalen raam in houten kozijn opgenomen. De gevel wordt afgesloten door een geprofileerde betonnen lijst.

Demer 24, 1952, architecten Maurits en v.d. Pauwert

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel geplaatst schilddak. In het voordakvlak is een dakkapel met eenvoudig fronton opgenomen. Boven de geheel gewijzigde pui is de voorgevel opgetrokken in gele verblendsteen in klezorverband. Op de hoeken is een uitgemetselde pilaster gerealiseerd. Centraal in de gevel is over beide verdiepingen een betonnen kader opgenomen met per verdieping een reeks van drie gekoppelde vensters boven een betonnen borstwering. De invullingen van de vensters zijn vernieuwd, naar oorspronkelijk voorbeeld. De gevel wordt afgesloten door een betonnen gootlijst.

Demer 24a, 1952, architect Bogers

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een haaks op de voorgevel geplaatst en met pannen gedekt schilddak. Boven de gewijzigde pui is de drie vensterassen brede voorgevel opgetrokken in een grijs geglazuurde baksteen in Vlaams verband. De invullingen van de vensters op de verdiepingen zijn vernieuwd (naar oorspronkelijk voorbeeld) en bevat in een kunststenen omlijsting. De gevel wordt afgesloten door een kunststenen kroonlijst.

Demer 26, 1952, architect C.H. de Bever

Het winkelpand met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder plat dak. Boven en aan weerszijden van de gewijzigde pui is de drie vensterassen brede voorgevel opgetrokken in gele geglazuurde baksteen in klezorverband en wordt door uitgemetselde pilasters in drie gedeeld. De gewijzigde pui wordt afgesloten door een ondiepe betonnen luifel. Per verdieping zijn drie vensters uitgevoerd met 4-ruits stalen ramen. De gevel wordt afgesloten door een tussen twee rollagen opgenomen gemetselde borstwering.

Demer 28, 1951, architect C.H. de Bever

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met leien gedekte kap. In het voordakvlak is een door de goot stekend dakhuis met balkon en fronton uitgevoerd. De drie vensterassen brede voorgevel heeft een op punten gewijzigde winkelpui (vernieuwde invullingen) en is geheel bekleed met kalksteen. Centraal in de tweede bouwlaag is een stalen erker op natuurstenen borstwering uitgevoerd. Ook de ramen aan weerszijden en in de derde bouwlaag bevatten stalen invullingen. Het door de goot stekende dakhuis is eveneens geheel bekleed met kalksteen. De vensters en erker in de tweede bouwlaag en het balkon ter hoogte van het dakhuis zijn voorzien van een spijlenhekwerk. Centraal boven de erker is een reliëf opgenomen met een afbeelding van een broek en de tekst 'De Leren Broek Anno 1820-1952 ren' binnen een goud geschilderd vlak.

Demer 30 en 32, 1951, architect M. van Beek

Het dubbele winkelpand met twee bovenwoningen omvat drie bouwlagen onder twee haaks op de voorgevel geplaatste en met gesmoorde pannen gedekte schilddaken. De voorgevel is boven de gewijzigde winkelpuien opgetrokken in roodbruine baksteen in wildverband en wordt door uitgemetselde pilasters in zes vensterassen (drie per pand) verdeeld. Zowel in de tweede als ter hoogte van de derde bouwlaag zijn in totaal zes vensters met stalen roedenramen uitgevoerd, gevat in een tufstenen omlijsting. Het metselwerk is ter plaatse van beide panden doorgetrokken over de zolderverdieping. Omdat de middelste pilaster (en beide hoekpilasters) iets lager is uitgevoerd worden beide individuele panden hier zichtbaar. Ter hoogte van deze zolderverdieping is per pand slechts één venster met stalen roedenraam opgenomen, eveneens gevat in een tufstenen omlijsting. Tevens in metselwerk het jaartal 1951. De voorgevel wordt afgesloten door een tufstenen geprofileerde deklijst.

Demer 34 en 36, 1950, architect Ph. Donders

Het dubbele winkelpand met twee bovenwoningen omvat drie bouwlagen onder een met gesmoorde Oud Hollandse pannen gedekt mansardedak. In het voordakvlak zijn twee kleine dakkapellen met roedenraam en eenvoudig fronton en klauwstukken aanwezig. De drie vensterassen brede voorgevel is boven de geheel gewijzigde pui opgetrokken in baksteen in klezoorverband. In drie over beide verdiepingen doorlopende terugliggende velden zijn per verdieping steeds drie vensters met 6-ruits stalen ramen opgenomen. Boven de vensters zit een kunststenen latei en aan de onderzijde is een kunststenen lekdorpel aanwezig. In de borstwering tussen beide verdieping is subtiel siermetselwerk uitgevoerd. De gevel wordt afgesloten door een houten bakgoot op klossen.

Demer 38, 1953, architect Rouville de Meux

Het dubbele winkelpand met bovenwoningen omvat drie bouwlagen onder een met de nok evenwijdig aan de voorgevel geplaatst en met gesmoorde pannen gedekt schilddak. Boven de geheel gewijzigde pui is de vier vensterassen brede voorgevel bekleed met natuurstenen platen (San Gottardo). Per verdieping zijn steeds vier vensters uitgevoerd, gevat in een iets buiten het gevelvlak stekende natuurstenen omlijsting. De invullingen van de vensters in de tweede bouwlaag zijn gewijzigd, terwijl de vier vensters in de derde bouwlaag nog de oorspronkelijke 4-ruits stalen invullingen bevatten. De gevel wordt afgesloten door een geheel met natuursteen bekleed fries tussen geprofileerde lijsten.

Demer 40, 1953, architecten Bogers en v.d. Hopen

Het winkelpand (oorspronkelijke boekhandel/drukkerij Koonings) met bovenwoning omvat vier bouwlagen onder een plat dak. Boven de gewijzigde pui is de voorgevel opgetrokken in witte geglazuurde baksteen in Vlaams verband. Zowel in de tweede als in de derde bouwlaag zijn drie vensters opgenomen met enkelruits stalen tuimelraam. Deze zijn gevat in een omlijsting van iets uitgemetselde witte verblendsteen. Ter hoogte van de vierde bouwlaag is boven een

geornamenteerde hardstenen lijst een reeks met kleinere vensters opgenomen met enkelruits stalen taatsraam. Deze zijn steeds aangebracht in een iets terugliggend veld met een hardstenen latei. De voorgevel wordt afgesloten door een rollaag en een stenen latei.

Demer 42, 1949, architect H.C. de Bruin

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met de nok evenwijdig aan de voorgevel geplaatst en met rode pannen gedekt schilddak. Boven de geheel gewijzigde pui is de voorgevel opgetrokken in Vlaams verband en wordt deze door slanke kunststenen pilasters in drie traveeën verdeeld. In de linker travee is per verdieping een inpandig balkon met opengewerkt betonnen hekwerk uitgevoerd. De vensters in de twee rechter traveeën zijn opgenomen in plastisch vormgegeven houten kozijnen en bevatten stalen invullingen. De voorgevel wordt afgesloten door een kunststenen lijst waarop een opengewerkte kunststenen balustrade met bolbekroningen is aangebracht.

Demer 44, 1951, architect F. Korteweg

De winkel met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met de nok evenwijdig aan de voorgevel geplaatst en met rode pannen gedekt schilddak. Boven de gewijzigde pui is de gevel uitgevoerd in wit geglaazuurde baksteen (halfsteens verband). De vijf vensters met 4-ruits raam op elke verdieping zijn gevat in een zand- of kunststenen omlijsting en onder en boven de vensters is subtiel siermetselwerk aanwezig. De gevel wordt afgesloten door een zand- of kunststenen architraaf, een gemetseld fries met zand- of kunststenen 'trigliften' en een dito lijst. Dit geheel wordt in het midden onderbroken door een door de dakrand en iets naar voren springende getoogde dakkapel.

Demer 46, 1940, architect F. Korteweg

Het winkelpand met bovenwoning omvat drie bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel geplaatst en met rode pannen gedekt zadeldak. De voorgevel is opvallend vormgegeven met een tuitvormige afsluiting. De geheel gewijzigde pui wordt nog omgeven door de oorspronkelijke natuurstenen bekleding. Daarboven is de voorgevel opgetrokken in rode baksteen in Vlaams verband. Centraal in de tweede en derde bouwlaag bevindt zich een driedelig zandstenen kader met omlijsting waarin per verdieping drie vensters met 4-ruits stalen ramen zijn opgenomen. In de geveltop zijn drie getoogde vensters opgenomen met 4-ruits stalen raam boven een omgekeerd getoogde zandstenen lekdorpel. De tuitgevel wordt afgesloten door zandstenen schouderstukken en een (zand?)stenen dekplaat op de tuit.

Demer 48, hoek Vrijstraat, 1937, 1962, architect verbouwing Geenen en Oskam

Het winkelpand met drie bovenwoningen vormt de zuidwestelijke afsluiting van de Demer en omvat drie bouwlagen onder een met de nok haaks op de voorgevel aan de Demer geplaatst en met rode leipannen gedekt zadeldak. In het zuidelijke dakvlak is een fors door de goot stekend dakhuis met steekkap opgenomen en links daarvan zitten drie dakkapellen onder zadeldak. De naar de Demer gekeerde gevel is uitgevoerd als tuitgevel en de hoek van het pand is in de eerste bouwlaag afgeschuind. Boven de gewijzigde pui zijn de gevels opgetrokken in roodbruine baksteen in halfsteens verband en voorzien van accenten in tufsteen. De vensters op de verdiepingen bevatten stalen roedenramen boven bakstenen lekdorpel en onder anderhalf steens strek. De topgevels worden afgesloten door tufstenen schouderstukken, deklijsten en tuit, terwijl de recht gesloten geveldelen worden afgesloten door een bakgoot op klossen.